

انصاف؛ نشان خودسازی و خداترسی/ چند حدیث درباره فضیلت کمیاب انصاف

تمام حقیقت پنهان و پیدای انصاف را می توان در کلام حضرت علی (ع) دید که ...

تمام حقیقت پنهان و پیدای انصاف را می توان در کلام حضرت علی (ع) دید که می فرماید: انصاف تابلوی تابان فضیلت و بزرگواری، شیوه همیشه صاحبان شرافت و با فضیلت ترین فضیلت هاست. به گزارش خبرگزاری مهر، "انصاف" یا "دادن حق صاحبان حق به طور تمام و کمال" کیمیایی کمیاب در مناسبات خانوادگی، اجتماعی و سیاسی است. انصاف برتر از توجه و رسیدگی تام و تمام به حقوق مالی، عاطفی، معنوی و حتی علمی و سیاسی دیگران است و نشان روشنی از خودسازی و خداترسی و مردم دوستی است.

توضیح ابعاد و جلوه های انسانی انصاف آسان نیست و به کارگیری آن در زندگی کاری سخت و دشوار است، از این رو این صفت همواره همراه با واژه "ابتلا" یعنی محنت و رنج یا امتحان آن هم نوع "اشد" یعنی بسیار شدید و دشوار می آید. امام صادق (ع) می فرماید: انسان مومن امتحان نمی شود به چیزی سخت و دشوارتر از چند خصلت یکی انصاف از سوی خود نسبت به دیگران. (در الکافی، ج 2 ص 190)

از آنجا که با فضیلت ترین اعمال دشوارترین کارهاست. رعایت انصاف در لحظه لحظه های زندگی "شدیدترین و سخت ترین واجبات بر مردم" بیان شده است. این تعبیر با تفسیری رسا قابل قبول است و آن این که هر يك از ما در صحنه های مختلف زندگی و از آغازین ساعات روز با "تردید" و "تصمیم" روبه رو هستیم درباره حق خود و حق دیگران و بین منافع شخصی و منافع عمومی تضادها و اصطکاک هایی می بینیم که انتخاب انصاف در هنگام تصمیم گیری کاری دشوار و به تعبیر امام صادق (ع) امتحانی بسیار شدید است، زیرا انصاف چون جهاد نفس و ایستادگی در برابر فشار های نفسانی و اوامر شیطانی است.

دشواری رعایت انصاف تا حدی است که در روایات آمده سه چیز است که هر گاه فردی یکی از آنها را نزد خدای خودبرد، پروردگار بهشت را بر او واجب می نماید: انفاق به هنگام تنگدستی، گشاده رویی به تمام هستی، انصاف از سوی خود نسبت به تمام آفریده های الهی.

خرج مال آن هم به هنگام تنگدستی و ناداری نه تنها سخاوت بلکه ایثار است، تقدیم عاطفه و مهرورزی به ویژه نسبت به کسانی که هرگز آنان را بهتر و برتر از خود نمی دانیم و انصاف نسبت به تمام آفریده ها، چنان عظمتی در تمام هستی دارد که یکی از این سه پلکان صعود انسان به سعادت و نیکبختی محسوب می شود.

تمام حقیقت پنهان و پیدای انصاف را می توان در کلام حضرت علی (ع) دید که می فرماید: انصاف تابلوی تابان فضیلت و بزرگواری، شیوه همیشه صاحبان شرافت و با فضیلت ترین فضیلت هاست. (غررالحکم، ص 394).

ابوحزمه ثمالی یار و همراه صمیمی امام سجاد (ع) در سخنی آن حضرت فضای انصاف و انصاف پیشگان را بسیار وسیع دانسته از قول سید الساجدین انصاف را ویژگی والای مومنان دانسته چنین بیان می کند: از اخلاق انسان دین مدار و خداجوانصاف نسبت به مردم و ابتدای به سلام به تمامی آنان است. (الکافی، ج 2، ص 241)

با این بینش هر يك از ما باید با معرفت و همت خویش و مراقبت و مواظبت از خود صاحب این فضیلت در صحن و سرای زندگی شویم و نسبت به دوستان و همسایگان و اطرافیان گام های دستیابی به انصاف تام و تمام را بر داریم و هرگز دعوت از دیگران به رعایت انصاف را عادت خود قرار ندهیم که امام صادق (ع) این روش را بی انصافی دانسته، فرمود: از انصاف نیست که تنها برادران خود را به رعایت انصاف دعوت کنی و خود هیچ همتی و تلاشی در این باره نداشته باشی. (وسائل الشیعه، ج 12، ص 86)

در پایان ذکر سخنی گهربار از امام علی (ع) درباره انصاف می تواند راهگشا باشد. ایشان می فرماید: انصاف، زکات قدرت و توانمندی انسان، زینت مدیران و مسئولان، فضیلت و بزرگی بزرگواران، بهترین ثواب ها و پاداش ها برای انسان، زمینه ساز محبت و علاقه دیگران، باعث تداوم مهربانی برادران، سبب بنیان نهادن مودت و شکوفایی لطف و عنایت مهربانان می شود. (غررالحکم، ص 394)